

POSTANOWIENIE

17 czerwca 2026 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Adam Doliwa

na posiedzeniu niejawnym 17 czerwca 2026 r. w Warszawie
w sprawie z wniosku A.W.
z udziałem R.W., J.W., K.G., T.R., M.W., A.S., M.S. i I.K.
o zmianę postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku i o uzupełnienie
postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku,
na skutek skargi kasacyjnej R.W.
od postanowienia Sądu Okręgowego w Poznaniu
z 26 lutego 2025 r., II Ca 1572/23,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. odstępuje od obciążania skarżącego – R.W. kosztami postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Uczestnik, R.W., wywiódł skargę kasacyjną na postanowienie Sądu Okręgowego w Poznaniu z 26 lutego 2025 r., wydanego w sprawie z wniosku A.W. przy udziale pozostałych uczestników – J.W., K.G., T.R., M.W., A.S., M.S. i I.K. o zmianę i uzupełnienie postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku.

Uzasadniając wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania skarżący wskazał na nieważność postępowania polegającą na pozbawieniu uczestników prawa do sądu w związku z arbitralną zmianą podstawy prawnej rozstrzygnięcia w zakresie dotyczącym uzupełnienia pkt 1 oraz sprostowania pkt 2 postanowienia Sądu pierwszej instancji. Uczestnik, R.W., powołał się na potrzebę wykładni

§ 1 pkt 3 i 4 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 12 grudnia 1990 r. w sprawie warunków dziedziczenia ustawowego gospodarstw rolnych (dalej: Rozporządzenie). Skarżący wskazał także na oczywistą zasadność skargi polegającą na naruszeniu przepisów prawa procesowego polegających m.in. na uchybieniach w zakresie oceny poszczególnych zarzutów apelacyjnych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.).

Skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, gdy dla przeciętnego prawnika z samej treści skargi – bez pogłębionej analizy i juredycznych dociekań – w sposób jednoznaczny wynika, że wskazane w niej podstawy zasługują na uwzględnienie z uwagi na kwalifikowany charakter naruszenia przepisów prawa. Przyczyna przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, jaką jest jej oczywista zasadność, może dotyczyć jedynie przepisów prawa niepodlegających różnej wykładni i niepozostawiających sądowi swobody oceny. Chodzi przy tym o wykładnię w oczywisty, dostrzegalny już *prima facie* sposób sprzeczną z jednolitą i ugruntowaną wykładnią skonkretyzowanego przepisu, przyjmowaną w orzecznictwie i nauce prawa (zob. m.in. postanowienia SN: z 21 maja 2025 r., I CSK 558/24; z 26 marca 2025 r., I CSK 3537/23; z 30 stycznia 2025 r., I CSK 3814/23; z 31 grudnia 2024 r., I CSK 1853/23; z 20 listopada 2024 r., I CSK 2892/23; z 14 września 2023 r., I CSK 518/23; z 27 lipca 2023 r., I CSK 5328/22).

Wskazać należy, że skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia

orzeczeń umożliwiające rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej (zob. postanowienie SN z 5 lipca 2023 r., I CSK 6158/22).

O pozbawieniu strony możliwości obrony swych praw przesądza kumulatywne wystąpienie trzech okoliczności: naruszenie przez sąd przepisów procesowych będących źródłem uprawnień strony, wpływ tego uchybienia na wyłączenie możliwości działania strony w postępowaniu oraz niemożność obrony swych praw w postępowaniu w następstwie wystąpienia obu uprzednio wymienionych okoliczności. Nie dochodzi do nieważności postępowania, gdy mimo naruszenia przez sąd przepisów postępowania strona podjęła czynności w procesie (zob. np. wyroki SN: z 15 października 2015 r., II CSK 690/14; z 1 marca 2017 r., IV CSK 350/16; z 19 lutego 2021 r., III CSKP 31/21; postanowienie SN z 21 lutego 2024 r., III CZ 262/23; z 18 kwietnia 2024 r., III CZ 51/24).

Przedstawione przez skarżącego argumenty nie przekonują o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej. Nie ma racji skarżący, iż Sąd pierwszej instancji naruszył przepisy prawa w sposób uzasadniający konieczność uchylenia zaskarżonego orzeczenia. Sąd Rejonowy prawidłowo rozstrzygnął uzupełniając postanowienie z 28 maja 2005 r. o udział spadkowy w gospodarstwie rolnym. Słusznie podkreśliły Sądy *meriti*, że kluczową kwestią w niniejszej sprawie była data otwarcia spadku po W.W., tj. 22 maja 1993 r. W konsekwencji zastosowanie znalazł art. 677 § 3 k.p.c. w brzmieniu obowiązującym do 2 października 2008 r. Skoro w postanowieniu o stwierdzeniu nabycia spadku nie orzeczono o dziedziczeniu gospodarstwa rolnego o powierzchni ponad 1 ha to Sąd pierwszej instancji uzupełnił je we wskazanym zakresie.

Analiza skargi kasacyjnej prowadzi do wniosku, że przesłanka z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. nie została spełniona. Skarżący pod pozorem oczywistej zasadności w istocie pytają o trafność stanowiska Sądu Okręgowego wyrażonego w związku z rozstrzygnięciem tej konkretnej sprawy. Przedstawili wyłącznie własne stanowisko, polemizując z niekorzystnym dla nich rozstrzygnięciem Sądu drugiej instancji.

Podstawami skargi kasacyjnej nie mogą być objęte zarzuty błędnych ustaleń faktycznych i oceny dowodów (art. 398³ § 3 k.p.c.), więc nie można z odwołaniem

się do nich kreować zagadnienia prawnego opartego na założeniu, że w rzeczywistości miał miejsce stan faktyczny inny, niż ustalony przez sądy obu instancji, czyli inny, niż stanowiący podstawę rozstrzygnięcia.

Nie jest rzeczą Sądu Najwyższego ustalanie stanu faktycznego i dopuszczanie w sprawie nowych dowodów. Skarżący błędnie traktują skargę kasacyjną jako trzecią instancję odwoławczą.

Zaskarżone orzeczenie nie jest dotknięte wskazaną przez skarżącego kwalifikowaną wadliwością. Sąd II instancji odniósł się do wszystkich podnoszonych przez apelującego zarzutów sformułowanych względem orzeczenia Sądu Rejonowego. Z obowiązku wynikającego z art. 378 § 1 k.p.c. nie wynika konieczność odrębnego omówienia przez sąd w uzasadnieniu orzeczenia każdego argumentu podniesionego w apelacji. Za wystarczające uznaje się odniesienie się do sformułowanych w apelacji zarzutów i wniosków w sposób wskazujący na to, że zostały one przez sąd drugiej instancji w całości rozważone przed wydaniem orzeczenia (zob. postanowienie SN z 2 stycznia 2026 r., I CSK 681/24). Przez sformułowanie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, powołując się przy tym bezskutecznie na dokonaną nieprawidłowo kontrolę apelacyjną, skarżący w istocie wyrażają swoją niezgodę wobec oceny prawnej dokonanej przez Sąd II instancji.

Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, spadkobierca urodzony i wychowany w rodzinnym gospodarstwie rolnym, wykonujący w nim przez wiele lat wraz z pozostałymi członkami rodziny prace przy produkcji rolnej i w obejściu gospodarskim, ma umiejętności praktyczne potrzebne do prowadzenia gospodarstwa rolnego i na mocy art. 1059 pkt 2 k.c. w związku z § 1 pkt 4 rozporządzenia Rady Ministrów z 1990 r. w sprawie warunków dziedziczenia ustawowego gospodarstwa rolnego (Dz. U. Nr 89, poz. 519 ze zm.), posiada kwalifikacje do dziedziczenia takiego gospodarstwa także wówczas, gdy pracował również poza rolnictwem, wyprowadził się z gospodarstwa i w chwili otwarcia spadku nie pracował już w żadnym gospodarstwie rolnym (zob. postanowienie SN z 4 października 2002 r., III CKN 135/01).

Znamienne, że Sąd drugiej instancji szczegółowo ustalił i ocenił spełnienie przez Janusza Wrzosa warunków do dziedziczenia gospodarstwa rolnego.

Sąd Najwyższy uznał, że nie ma innych przyczyn uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, w szczególności w postaci nieważności postępowania (art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.).

Z tej przyczyny Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 1 i 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi do rozpoznania. O kosztach postępowania kasacyjnego rozstrzygnął zaś na podstawie art. 13 § 2 k.p.c. w zw. z art. 520 § 3 k.p.c. w zw. z art. 102 k.p.c.

Adam Doliwa

(P.H.)

[SOP]